

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIR. ZENE- AKADÉMIA ÚJ ÉPÜLETE.

ŐSI KOBZOK, tárogatók és hegedűk zengése, gyujtó dalok, tüzes nemzeti tánczok, mind arról tanuskodnak, hogy a «sirvavigadó» magyar fajnak fejlődésében mindenkor jelentős szerepe volt a költészetnek és a zenének. Évszázadok viharán át, ha győztünk, ha csatát veszítettünk, ha örültünk, ha keseregtünk, a dal és a zene volt egyetlen meghitt barátunk, lelkesítőnk, vigasztalónk. A rejtett hazafiúi érzések őrzője, gondozója a zene és a dal volt, a bujdosás szomorú napjaiban ez adott erőt s a szabadság eszméinek kiküzdésében is ez volt a harezi riadó. A szó, a gondolat felszabadult, a költészet kibonthatta szárnyait, csak a szívünkkel egybeforrt zene nem talált még hivatott művelőkre.

Liszt Ferencz tüneményes lángelméje kellett ahhoz, hogy a művészi érzékkel megáldott magyarság szívében új erőben támadjon fel a legideálisabb művészet: a zene. A magyar rapszódiaák halhatatlan mesterének szerény Hal-téri lakása volt a zeneoktatás első, barátságos és biztató otthona. Négy küzdelmes esztendő tölthettek itt a zene művelői. Liszt, Erkel és Volkmann érdeme, hogy a nemzeti közhangulatban visszhangra találtak a bölcsőkorukat élő zenei törekvések. Micsoda ünnep, micsoda gyönyörűség lehetett akkor a művészlelkek rejtekén, a hogy a picziny haltéri zeneiskola tágasabb és állandó otthonhoz jutott! 1879-ben az államférfiak lelkes támogatása folytán az Andrassy-ut egyik bérpalotájában helyezkedett el a zene-művészet új iskolája. Vezetője, szive, lelke és mindene maga Liszt lett, hogy tovább fejleszsze a magyarságnak a zene iránt táplált vonzódását, rajongó szeretetét és veleszületett gazdag művészi érzékét.

Itt bővült, itt alakult ki s itt nőtt nagyra fáradságos munkában eltöltött évtizedek után az a kulturális intézetünk, melynek vezetői hervadhatlan érdemeket szereztek művészi intelligenciánk fejlesztésében, zenei műveltségünk megizmosításában. És most végre a vándorlások és az átalakulások korszaka is le fog záródni. Az országos zeneakadémia harminczkét esztendő mostohaságából immár teljesen kiszabadulva, otthagya régi, művészietlen otthonát s néhány nap mulva a levegőtlen bér-

A PALOTA FŐHOMLOKZATÁNAK KÖZÉPRÉSZE LISZT FERENCZ SZOBRÁVAL.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJÁBÓL.

LISZT FERENCZ HALTÉRI ZENEISKOLÁJA.
(A mai Irányi-utca 1. számú ház.)

AZ ORSZ. ZENEAKADÉMIA RÉGI ÉPÜLETE AZ ANDRÁSSY-ÚT ÉS VÖRÖSMARTY-UTCA SARKÁN.

Az Országos Magyar Királyi Zeneakadémia új épületéről szóló cikkünkhöz.

kaszárnyából, ragyogó új palotájába fog bevonulni.

A zeneművészet muzsájának impozáns méretű új szentélye ott emelkedik a Gyár-utca s Király-utca sarkán és sajátos, sajátos architektúrával, sajátos eredetiségével, imponáló méreteivel már messziről magára vonja figyelmünket. Azonnal észreveszünk, hogy tervezői háborút üzentek az építés megszentszodott formáinak s valami sajátos, új törvényszerűséget akartak igazolni a klasszikus irányok motivumainak figyelembevételével. A modern építkezés áramlatában sürűn látjuk ezt a törekvést, a mely legtöbbször nyers és kialakulatlan formakeresésben merül ki inkább, mint a művészetben. Az új zenepalota megépítésében ez a moderniségre való törekvés mintha egy lépéssel előre juttatta volna az új művészi irány fejlődését. Nem bántja szemünket, nem hat izlésünkre zavarólag, mert nem látjuk a vonalaknak annyi természetellenes fejlődését, a stilizált formák kiforratlanságát, mint a mennyi modern épületeink nagy részét még mindig oly nagyon jellemzi. Főhomlokzata a gyár-utcai oldalon van, mely a Kemnitzer-utczára néző stilszerű oldalhomlokzatban nyer harmonikus kiképzést. Az épület arcának arányos tagolású mezőiben frizek, medaillonok, stilizált keretek, szimboliztikusan képzett díszítések, az épület rendeltetését magyarázó allegorikus csoportozatok és szobrok foglalnak helyet. Elhelyezésükben azonban némi nyugtalanság is van s ezért művészi hatásuk is kissé bágyadt és erőtlén. Mennyi érzés, ihlet és biztatás áradna felénk *Strobl* szoborművéből, ha Liszt Ferencznek nemes bronzalakját nem az erkélyek rejtett magasságában, hanem a normális szemhatár nyugodt vonalában láthatnók! Az épület művészi külsejében ez az impozáns bronztömeg épen olyan zavaró, mint az üde, szabályos arcz finom metszésű vonalai közé tévedt szemölcs. A nagy mester profétai tekintete nem azokon lebeg, kik a művészet csarnokába óhajtanak lépni, hanem szürke háztetőkön s a szomszédos kémények imbolygó füstfelhőin révedez. Ez az imponáló bronzszobor, melynek minden plaszticitását eltörzította az emelet magasságban fekvő erkély kökerete, sem mint Liszt, sem mint Srobl alkotása nem érdemelte meg ezt az elhelyezést. Ugyanily magasságból tekintenek ránk Erkel és Volkmann zeneművészek bronz medaillonjai. A palota külső ornamentikájának legharmonikusabb része a főbejáró vonalában négy-négy kisebb méretű mezőbe illesztett gyermek frizcsoport. Mintegy húsz, pompeji amorettkre emlékeztető, jól megrajzolt és ügyesen csoportosított gyermek-alak allegorizálja a zeneművészet történetét. A homlokzat összhangzó ké-

péhez előnyösen illeszkedik s annak művészi betetőzéséül szolgál az a két lantot tartó karcu géniusz, a mely a felhők magasságában, szabadon, levegős környezetben kifejezően hirdeti az új palota célját, az elvont művészet nemes céljait.

Itt állunk a zenének köbe faragott szentélye előtt. Lépünk be a főbejáró szétlatható hatalmas kapuján. Nyissunk be a párhuzamosan haladó kettős csapóajtókon s megpillantjuk a színekben, ornamentikában egyaránt gazdag promenoirt. Nyugodt, komoly, méltóságos oszlopcsarnokban vagyunk. Zöld majolika kockalapokkal s fehér erekkel futtatott sötétszürke műmárvány takarókkal vannak borítva a díszes előcsarnok oszlopai és falmezői. Az egyenes vonalú oszlopok csillogó lapjairól gyöngéden, lágyan simuló tört fénysugarak áradnak a szökőkút keretét alkotó mozaik falakra és frizekre. A promenoir jobb- és baloldali részében van a szokatlanul nagyméretű ruhatár, melynek a folyosóba kapcsolt mindkét határvonalán színes üvegművekre tagolt ajtókat tompítják az arányok nagyságát. A promenoir központjából s a körbe futó folyosókról összesen nyolcz kényelmes bejáró vezet abba a terembe, melyre szinte vértanui türelemmel évtizedeken át vártak a zene iránt érdeklődők. Ez a nagy hangversenyterem. Díszítése pazar, terjedelme nem az iskolák szokásos méreteihez van szabva. Két emelet magasságban a különböző stílusok szerencsésen modernizált elegyedésében gyönyörködik a belépő. A terem hatalmas nézőterével szemben a palermói Capella Palatina egyszerű és nemesen idealizált művészetére emlékeztető keretben Magyarország első hangverseny-organája ötlük a szemünkbe. Az orgona berendezése elektromos motorokkal külön gépházból irányítható. Értéke meghaladja az 54 ezer koronát. Zenei közönségünknek ismét egy szokatlan és új élvezetben lesz része. Az orgonahangversenyek már régóta elsőrangú műélvezetek közé tartoznak a külföldön, melyeknek halavány utánzatával eddig csak a templomokban próbálkoztunk. A nagy kiterjedésű orgonakarzat alatt mintegy háromszáz szereplő számára berendezett zenepodium foglal helyet.

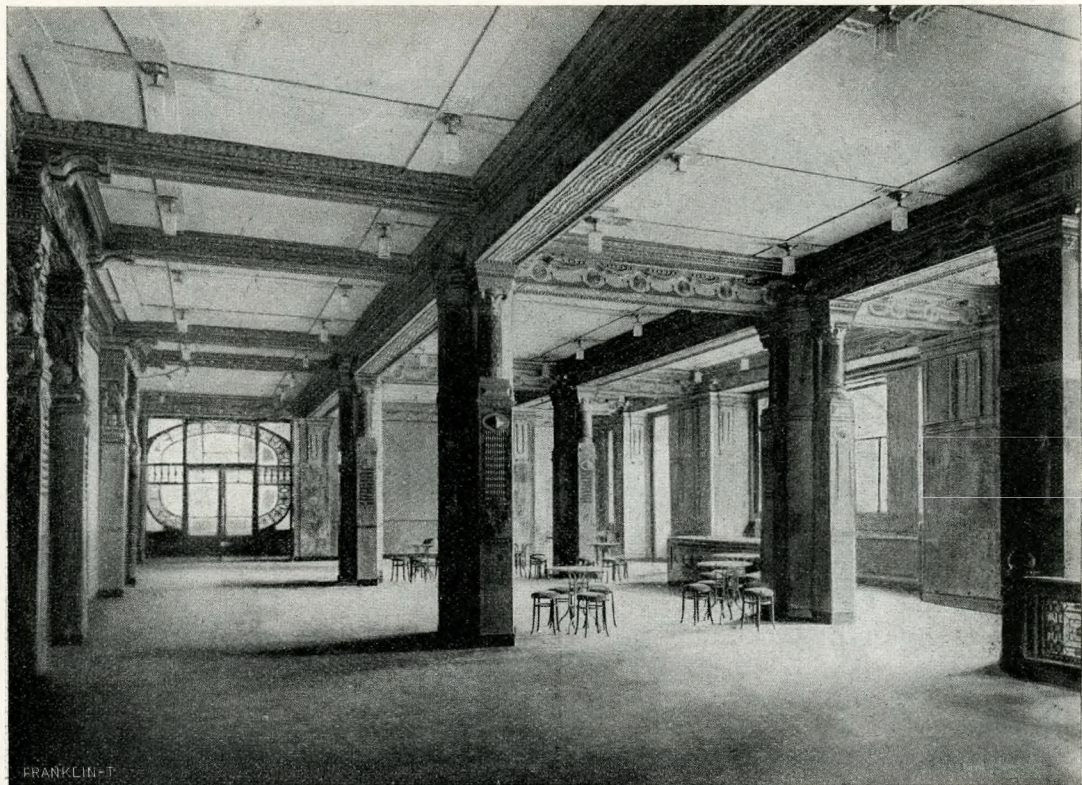
A nyugodt színárnyalatokban gazdag terem igen megkapó képet nyújt a zenepodium magaslatáról. Voltaképen innen kapjuk a legkifejezőbb áttekintést. Látjuk az egész nézőteret, a graciositással kihajló oldalerkélyeket, a gyöngéden tompított mennyezetet s a két emelet merészen kiröpülő vasbetonos középerkélyeit. Levegő, fény, színek játéka, a méretek természetessége, az oldalfalak határvonalain körülfutó magyaros és mór ornamentika szimfonikus lágyasága s a díszítésnek minden legpará-

nyibb motivuma határozott érvényre juttatják mindazokat a művészi hatásokat, melyeknek erejét a kiforrt egyéniségek szívében s művészi tudásában kell keresnünk. Ezt a bensőséges és jellemzetesen modernizált művészi hatást azonban csak akkor élvezhetjük, ha a földszinti nézőtér első soraiban foglalunk helyet.

Sokkal derűsebb és intimebb az új kulturpalota kis terme. Alig van művészi díszítése, pikturája és szobrászati munkája, vagy valamely meglepőbb ornamentikai kompozíciója, de mert, hogy az ajtó legparányibb nyílására is megelevenedik előttünk a teljes interieur nemesen egyszerű képe, megbarátkozunk, és nincs alkalmunk összetűzni az építő művészet géniuszával. A nagyterem közép erkélyével átellenben van a kis színpad tanterme, az operai tanfolyam részére. A tanteremek száma mindössze 24 s rövid idő múlva attól lehet tartani, hogy a közel két millió koronába kerülő palota szűknek fog bizonyulni. Az egész épület építészeti hangsúlya a nagy hangversenyteremre jutott, holott az országos zeneakadémia helyisége elsősorban iskola s csak másodsorban a közönség művészi szórakozó helye. Ez az egyetlen terem felemésztette azt a kicsiny territóriumot, melyre csak nagy építészeti tudással lehetett az új palotát elhelyezni. Így aztán kár esett sok mindenben. Az 1150 látogatót befogadó nagy hangversenyterem hossza némi diszsonanciában van, annak két emeletre nyúló magasságával. Földszinti díszes csarnoka alacsony, világítása pedig a gótika miszticizmusára emlékeztet. Az értékes zeneművek könyvtára s Liszt Ferencz rendkívül értékes és gazdag partiturahagyatéka a villanyvilágított souterrainba került. A tanteremek világosak ugyan, de kicsinyek s csekély számúak. A ruhatárak, az emeleti buffet-helyiség s a korridorok dimenziója pedig megfelelne akár egy nagyobb, mozgalmasabb város vigadójának. Az egész palota berendezése különben a legmeszebb menő modernség bélyegét viseli magán.

Korb és *Giergel* neves műépítészeink a topografiai viszonyokhoz képest elég ügyesen oldották meg feladatukat. A palota szobrászati és díszítő művészeti munkálatait: *Strobl*, *Maróti*, *Szabó Antal*, *Telcs Ede*, *Groó István* és *Kőrösfői* (Kriesch) Aladár jeles művészeink nagy invenczióval végezték. Ha van is egynémely fogyatkozása a monumentális új zenepalotának, egységes művészi hatásában mindazáltal új, eredeti és jelentős alkotás. Néhány nap múlva fényes zenei ünnepek keretében felavatják s átadják rendeltetésének, hogy ápolja zenei érzékünket, fényt dicsőséget szerezzen a magyar művészetnek, a magyar nemzeti kultúrának.

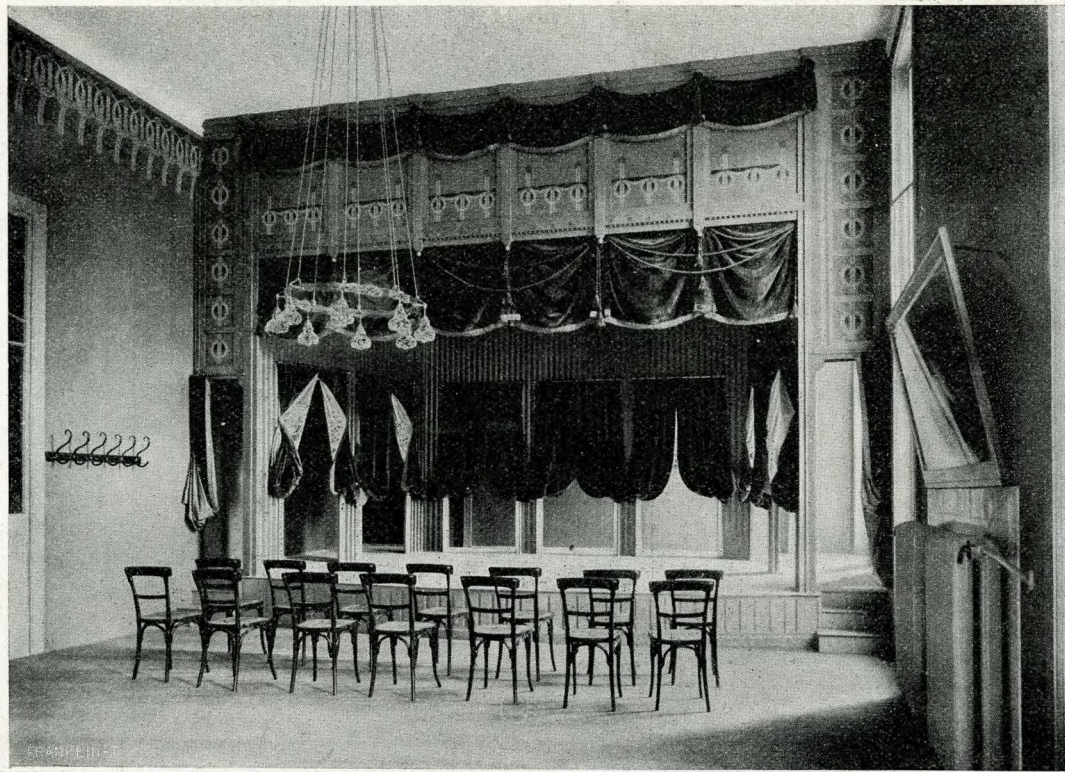
Csudáky Bertalan.

FRANKLIN-T

EMELETI ELŐCSARNOK ÉS BUFFET-HELYISÉG.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJÁBÓL.

TANTEREM KIS SZINPADDAL AZ OPERAI TANFOLYAMON.

volt, a fenyegetés beváltásától komolyan tartani lehetett. Az okos, higgadt Miska nem találta ezek után célszerűnek az ellenkezést. Sőt a mint tovább gondolkozott, szerencsésnek kellett ítélnie a Gyuri szándékát, épen Gyuri érdekében.

Elvitázhatlanul volt Gyuriban némi uraskodási hajlam, aztán egy kicsit keleti, ábrándozó természet. Nád, a ki a szél ingása szerint hajlik. Azonfelül szép fiú, kaczer asszonyok kezébe kerülhet. Isten tudja, mennyit fog rontani jel-

lemén az örökség is. Hátha gyorsan nyakára hág? Ebben az esetben milyen jó lesz, ha megmarad az a rész, a mit Tóth Miskánál hagyott.

Ekképen szötte gondolatait Miska. Hiszen ő átveheti, de nem fogja tekinteni magáénak, úgy veszi, mintha valami letét volna, vagy ha hozzá nyúl is, csak biztos szaporítás céljából teszi. De ezt nem szükség most kijelenteni. Csak higgye Gyuri, hogy véglegesen neki adta. Hiszen épen ez a forma a szerencsés. Így könnyebben lesz önmérséklő a költekezésben, gon-

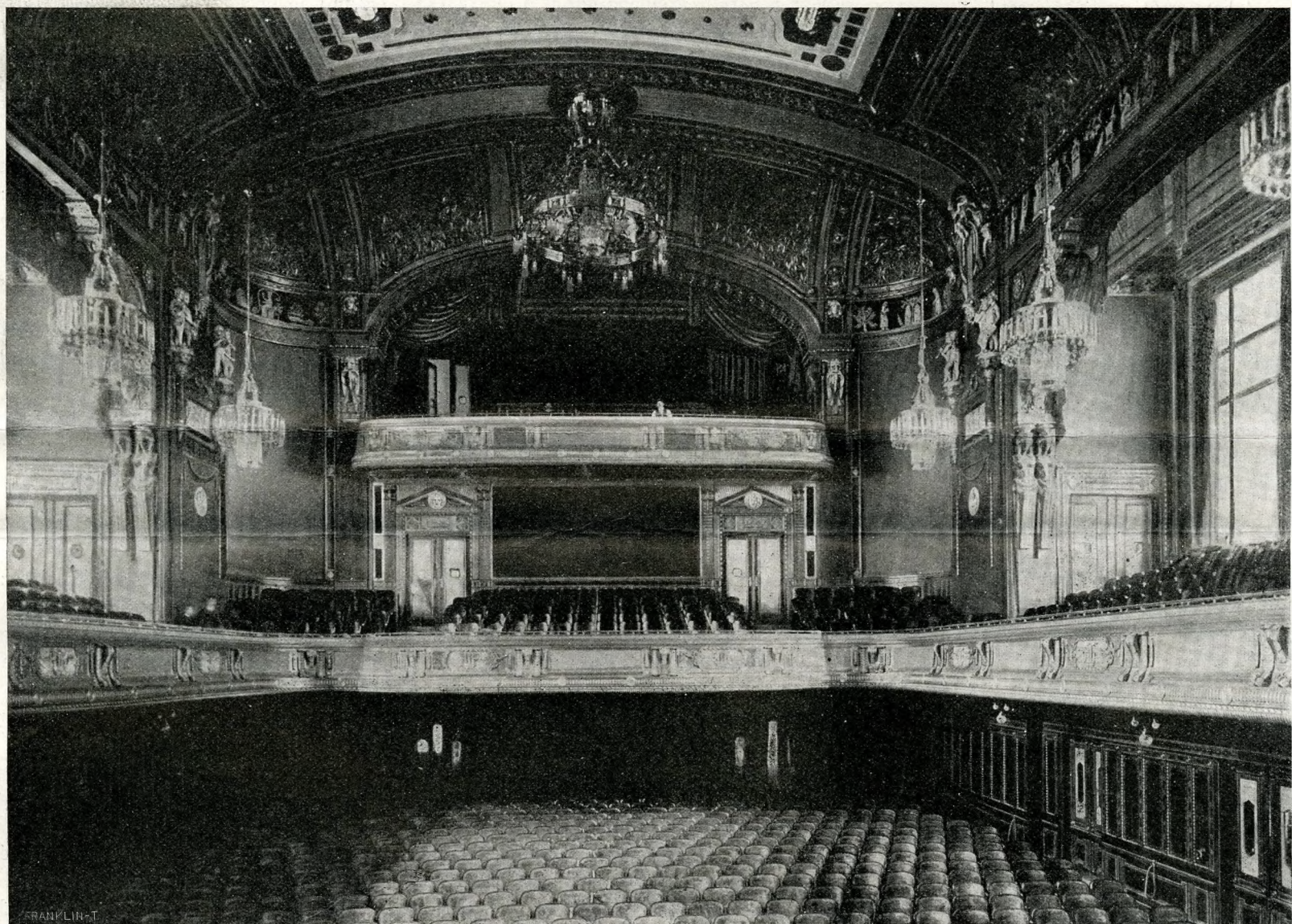
dolván, hogy a nála maradt fele rész voltaképpen az egész vagyona.

Sőt hova-tovább hömpölygette elméjében, mindjobban kialakult és módosult a dolog. Milyen bolond voltam, — gondolta, — nem akartam elfogadni Gyuri ajánlatát, pedig ha Gyurinak nem jut eszébe, magának kellett volna kiravaskodni, hogy ketten gazdálkodjunk önállóan a pénzzel, a mi később kifejlesztheti a versengést, hogy ki bír többet produkálni s ilyen valami rugó okvetlenül szükséges a Gyuri könnyed alapjellemének megedzéséhez. Miska tehát elvetette első gondolatát, hogy letétnék vegye a kapott összeget, ellenkezőleg, hozzá nyúl, jövedelmező üzletbe fekteti, tekintvén azt kölcsönnek, melyet valamikor busás kamatokkal kell visszatéríteni.

Átvette a pénzt és most már elkezdődött a tervezgetés. A szerencséből se jó a nagy adag. Se aludni, se enni nem tudtak a sok színes tervtől, a sok álmodozástól, sehogy sem bírták elhatározni, mihez kezdjenek. Egyelőre abban állapodtak meg, hogy egy kis világot próbálnak, megnézik előbb az európai nagy városokat, hogy az odavaló emberek mit csinálnak.

Az első állomás Bécs volt, hol a «Stadt Frankfurt»-ba szálltak. Velkovics már teljesen otthon volt Bécsben s nagy kedvteléssel vezette tanulékony és ámuló barátját az ő császárvárosban.

A «Stadt Frankfurt»-ban egy pozsonyi öreg úrral ismerkedtek meg, bizonyos Kohlbrunn Frigyessel, a ki egy híres orvostanárral kezeltette lábaját s e végből hosszasan tartózkodott Bécsben. Az öreg úr únta magát esténként az étteremben egyedül s engedelmet kért, hogy

A NAGY HANGVERSENYTEREM.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJÁBÓL.

átülhessen beszélgetni a fiatal honfitársakhoz és áthozhassa söröcskáját. Nyájas, kedves modorú úr volt, de nem minden ravaszág nélkül való. Apránként megismerkedtek s némi bizalmas viszonyba jutottak, különösen Miskával rokonszenvezett, a ki gyakran maradt ott-hon vendéglői szobájában, olvasgatván napközben is, míg Gyuri apró kalandok után futkározott a városban. Ilyenkor szobáikban is felkeresték egymást egy kis csevegésre, az öreg úr elbeszélte, hogy ő képfestő Pozsonyban és az üzlete meglehetősen megy, csinos vagyona van, úgy hogy minden gyereke ötvenezer forintot fog kapni; ilyenkor kidüllesztette a mellét és bizonyos önteltséggel szippantott burnótjából, ilyen beszélgetések alatt Miska is kigombolkozott s bevallotta, hogy valami üzlethez szeretne kezdeni, csak azt nem tudja, mihez, épen abban fő a feje.

— Hogyan? Üzlethez? — csodálkozott az öreg úr. — Hát nem tanuló úrfiak az uram-öcsémek?

— A barátom orvostani hallgató, de én csak mesterlegény vagyok, vagyis voltam.

— Ah! — szólt az öreg úr meglepetve, gögös tekintettel mérve végig a szelid Tóth Miskát, — és milyen mesterséget tanult?

— Pipametsző voltam.

— Pfuj! — kiáltá megvetőleg. — Hisz az nem is mesterség. Mióta a szivornyát (a szivart hívták így némelyek) feltalálták, a pipák halála már csak rövid idők kérdése.

Azóta szembetűnően hidegebb lett s bizonyos fenhéjazó modorban érintkezett az ifjakkal, de Tóth Miska a maga szerénységével és egyszerű jóságával észre sem vette s egy nap bizalmasan tanácsot kért Kohlbrunn úrtól, mint tapasztalt üzletembertől, hogy pénzét,

melylyel majdan valamit kezdeni akar, hol és milyen formában helyezhetné el teljes biztonságban olyan helyre, melyhez távoli városokból is könnyű és egyszerű volna a hozzáférés, mert idegessé teszi a zsebében hordania.

Kohlbrunn úr legott ajánlott egy régi bankházat a Kärtner-strassen, de arra a kérésre, hogy Kohlbrunn úr talán olyan jó lenne és őt, a járatlant oda kísérné, kereken kijelentette:

— Ej, barátom, maga túlságos sokat akar. Csak menjen el egyedül, senki se fogja önt

meglopni. Azok ott becsületes emberek. Aztán én a fájós lábammal csak kocsin mehetnék s ez az ön tőkésckéjének bizonyára nem volna előnyére. Mennyi pénzt akar ön letenni? — vetette oda melleleg.

— Mintegy kilenczvenkilencezer forintot.

— Hogy? Mit mondott? Kilencz ezeret?

— Kilenczvenkilencz ezeret.

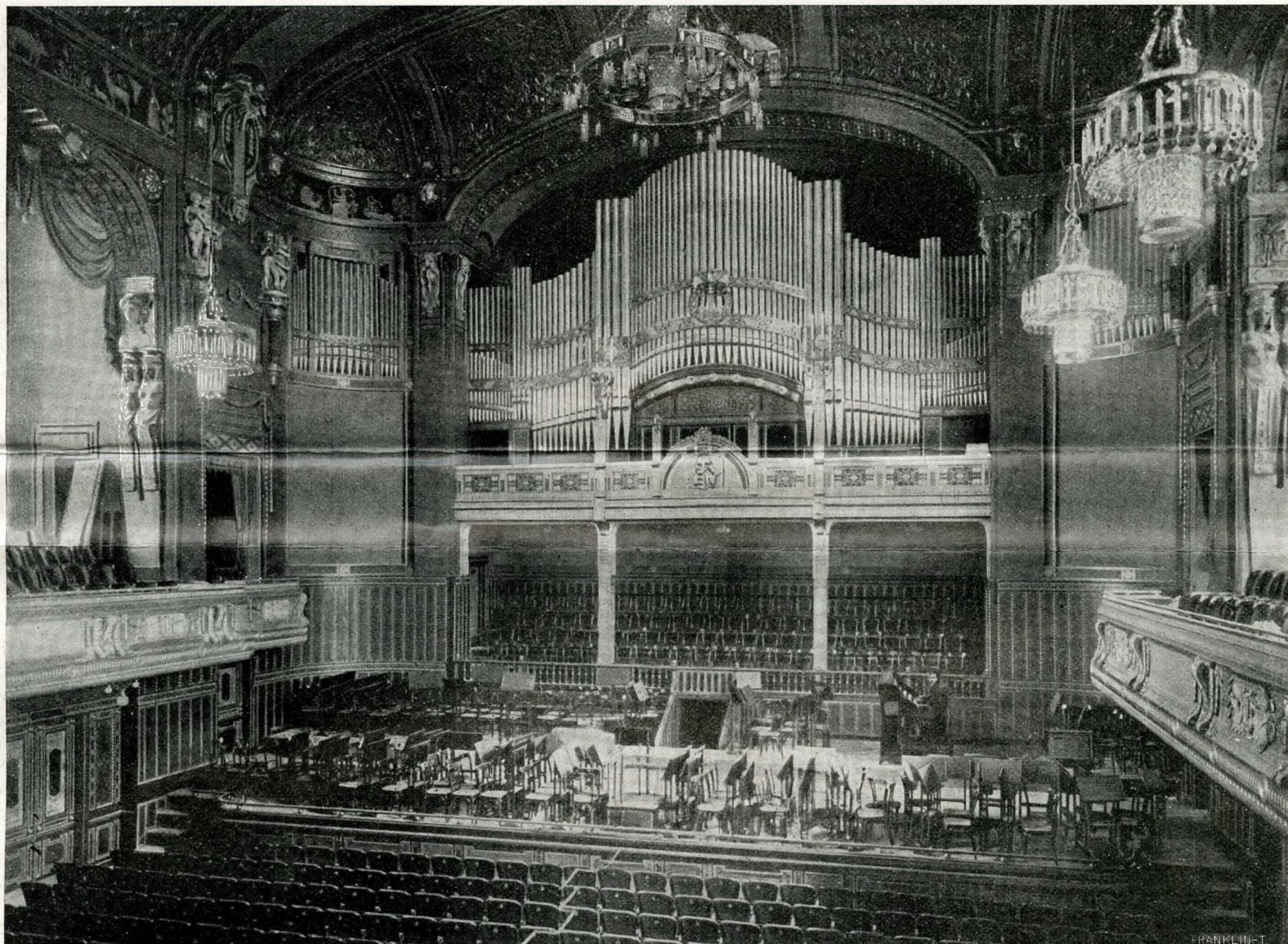
— Kézpénzt?

— Igen.

— Nem mesél ön?

A FÖLDSZINTI ELŐCSARNOK.

A NAGY HANGVERSENYTEREM ELŐADÓ EMELVÉNYE ÉS ORGONÁJA.